

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2023. № 6.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.6.27>
УДК 657

*В. В. Бонарев,
к. е. н., асистент кафедри обліку, аналізу й аудиту, Чернівецький
національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3464-0546>*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

*V. Bonarev,
PhD in Economics, Assistant of the Department of Accounting, Analysis and
Audit, Chernivtsi National University named after Yury Fed'kovich*

THEORETICAL BASICS OF THE ORGANIZATION OF INTERNAL CONTROL IN THE ACTIVITIES OF A PUBLIC SECTOR ENTITY

У статті розкрито економічну сутність категорії «фінансовий контроль» та необхідність його здійснення в сучасних умовах. Висвітлено мету, завдання, функції, принципи, форми проведення, джерела інформації під час здійснення контролю та порядок перевірки під час здійснення контролю в суб'єктах державного сектору. Зазначено, що видами контролю в суб'єктах державного сектору є документальний та фактичний контроль. Визначено суб'єктів, які здійснюють контроль, який пов'язаний з виконанням бюджету та дотриманням бюджетного законодавства.

Зазначено шляхи під час організації та здійсненні внутрішнього контролю в суб'єкті державного сектору. Визначено суб'єкти, принципи, об'єкти, предмет, процедури внутрішнього контролю в суб'єктах державного сектору. А також висвітлено основні функції керівника у своїх закладах та підвідомчих установах та очікувані результати від впровадження внутрішнього контролю в діяльності суб'єктів державного сектору.

The article establishes that control of the economic activity of public sector entities is a separate area of financial control. The economic essence of the category «financial control» and the need for its implementation in modern conditions are revealed. It was determined that the main purpose of countermeasures in public sector entities is to ensure the principles of legality, expediency and efficiency of the use of the use of budget funds by their administrators. The tasks, principles and procedure of verification during the implementation of control in public sector entities are also highlighted. It is noted that the functions of control in public sector entities are: informative, preventive, mobilizing, educational and law enforcement. It was determined that the types of control in public sector entities are documentary and actual control. Sources of information during control are established and it is stated that the forms of control in the state sector of the economy are: revision, thematic verification, camera inspection, financial expertise, official investigation, audit, examination. Subjects (bodies of the State Financial Inspection (SFI), bodies of the State Treasury Service (DKS) and bodies of the State Fiscal Service (SFS)) have been established, which carry out control related to the implementation of the budget and compliance with budget legislation. The ways during the organization and implementation of internal control in the public sector entity are specified. It is determined that managers organize internal control and ensure its implementation, and the main functions of managers are also described.

The principles are highlighted (continuity; objectivity; delegation of authority; responsibility; preventiveness; openness), objects (processes; resources

and performance results), entities (structural divisions, individual management officials of the public sector entity and the chief accountant (head of the reporting and accounting department)), the subject and procedures of internal control in public sector entities. The main functions of the manager in their institutions and subordinate institutions and the expected results from the implementation of internal control in the activities of public sector entities are also highlighted.

Ключові слова: *контроль, система контролю, фінансовий контроль, установа державного сектору економіки, бюджетна установа.*

Keywords: *control, control system, financial control, institution of the state sector of the economy, budgetary institution.*

Постановка проблеми. Економічні зміни, які відбуваються в Україні, продукують вимоги до збільшення уваги до контролю, в тому числі внутрішнього контролю над ефективним та раціональним використанням фінансових активів установою державного сектору. У діяльності установ державного сектору мають місце як бюджетне фінансування, так і власні кошти зароблені установою, організація та ведення контролю в установах державного сектору має свої особливості. Вони полягають в тому, що необхідно вести облік та здійснювати постійний внутрішній контроль за отриманими асигнуваннями, власними надходженнями та їх використанням відповідно до вимог, встановлених Бюджетним кодексом, інструкціями Державного казначейства та згідно затвердженого кошторису фінансування діяльності установи. На даний момент часу вже здійснено ряд заходів, що забезпечують створення дієво-ефективної системи державного внутрішнього фінансового контролю, проте удосконалення системи внутрішнього контролю в установі державного сектору економіки відбувається неквапливо, ніж у інших суб'єктах господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання контролю в державному секторі економіки знайшло відображення у наукових працях у таких вчених-дослідників, а саме: Аранчій Я.С., Барановський О.І.,

Головачова Ю.В., Гуцаленко Л.В., Даценко Г.В., Дейнеко Є.В., Дерій В.А., Дікань Л.В., Дорошенко О.О., Заводська О.О., Зорій Н.М., Клець Л.Є., Коцупатрій М.М., Кочкова А.В., Кривцова Т.О., Лучко М.Р., Петренко П.С., Позняковська Н.М., Романченко Ю.О., Свириденко О.Д., Симоненко В.К., Хорунжак Н.М., Шелест О.Л., Щербаков О.І. Проте, незважаючи на досить значні напрацювання в питаннях контролю в державному секторі економіки, в тому числі внутрішнього контролю, деякі питання носять дискусійного характеру, а в окремих випадках і суперечливість пропонованих підходів, або зовсім не досліджувались. У зв'язку з цим надзвичайної актуальності набуває дана проблематика для дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є поглиблення теоретичних основ з контролю в установою державного сектору та розробка рекомендацій щодо організації внутрішнього контролю в установах державного сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бюджетний процес і, особливо, процес формування доходів установ державного сектору є складним та багатоетапним, що пояснюється необхідністю здійснення контролю за формуванням показників доходності установ як всередині їх, так і вищестоячими організаціями, з метою забезпечення економного та ефективного витрачання бюджетних коштів.

Фінансування установ державного сектору за рахунок державних коштів зумовлює їх підконтрольність широкого колу контролюючих органів, що в сукупності утворює систему контролю в бюджетних установах. Система контролю – це сукупність елементів організації, функціонування та забезпечення дієвості контролю [8, с.23]

Вчені Л.В. Дікань, О.Д. Свириденко вважають, що контроль у бюджетних установах – це сукупність заходів, які проводять уповноважені органи з метою перевірки законності, доцільності та ефективності використання бюджетних коштів установою [6, с.7].

В цілому контроль господарської діяльності установ державного

сектору є окремим напрямком державного фінансового контролю, який, у свою чергу, належить до сфери фінансового контролю [10, с.38].

Вчені В.К. Симоненко, О.І. Барановський та П.С. Петренко вважають, що фінансовий контроль – це міждержавний фінансовий контроль, за допомогою якого в процесі підготовки складання проекту бюджету, його розгляду, затвердження, виконання та складання звіту про виконання перевіряється виділення, розподіл і використання бюджетних коштів [17, с.237]. Іншого погляду мають Л.В. Гуцаленко, В.А. Дерій та М.М. Коцупатий, які під фінансовим контролем розуміють перевірку, внутрішній та зовнішній контроль за порядком складання, розглядом і виконанням бюджету, а також за виконанням, розподілом і використанням всіх бюджетних коштів [4, с.29]. В.В. Бурцев розуміє під «...фінансовим контролем – діяльність, спрямовану на усунення виявлених порушень, в ході проведення перевірки» [12].

Ю.О. Романченко вважає, що фінансовий контроль - комплексна і цілеспрямована фінансово-правова діяльність органів фінансового контролю або їх підрозділів чи представників, а також осіб, уповноважених здійснювати контроль, що базується на положеннях актів чинного законодавства. Він полягає у встановленні фактичного стану справ на підконтрольному об'єкті щодо його фінансово-господарської діяльності і спрямований на забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності в ході формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів з метою ефективного соціально-економічного розвитку усіх суб'єктів фінансових правовідносин [16, с.11-12].

Необхідність контролю в установ державного сектору у сучасних умовах зумовлюється такими обставинами:

- використовуючи наукову теорію, він виконує спільну роль у забезпеченні практичними рекомендаціями розпорядників бюджетних коштів всіх рівнів;
- виявляючи диспропорції і негативні явища, контроль дає можливість

усунути їх і запобігає повторенню, а також сприяє раціональній організації фінансово-господарських відносин і оптимальному використанню бюджетних ресурсів;

- контроль в установах державного сектору має місце в діяльності всіх без виключення установах та організаціях, кожного разу маючи на меті забезпечення ефективної та законної їх діяльності, протидію злочинним намірам посадових осіб, запобігання нецільовому або неефективному витрачанню бюджетних коштів;

- через систему управління контроль впливає на успішне виконання планів економічного і соціального розвитку окремої установи чи організації зокрема та бюджетної сфери взагалі, раціональне використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, запобігання нецільових, неефективних витрат і збитків, зміцнення зв'язків установ державного сектору з іншими суб'єктами господарювання, дотримання бюджетного і трудового законодавства, забезпечення збереження державної власності та схоронності майна;

- контроль в установах державного сектору припускає систематичне спостереження за фінансовим станом окремої установи чи організації, якістю надаваних ними послуг, ефективністю використання бюджетних ресурсів, законністю витрачання бюджетних коштів тощо;

- за результатами контролю в установах державного сектору та організаціях розробляють заходи, що сприяють більш ефективному використанню бюджетних ресурсів та витрачанню бюджетних коштів, дотриманню принципу соціальної справедливості в колективі установи державного сектору [8, с.21].

Л.В. Дікань вважає, що основною метою контролю в установах державного сектору є забезпечення принципів законності, доцільності та ефективності використання бюджетних коштів їх розпорядниками [8, с.22].

О.О. Дорошенко сформулював мету контролю господарської діяльності бюджетних установ «...як забезпечення законності, результативності,

ефективності формування і використання бюджетних коштів для якісного виконання бюджетною установою зокрема, і бюджетною сферою в цілому, тих функцій, які покладені на неї державою» [10, с.42]. Все це досягається через виконання певних завдань: дотримання правил ведення бухгалтерського обліку і фінансової звітності; дотримання соціальних гарантій працівникам та платіжної дисципліни; недопущення фіктивних фінансових операцій; недопущення нецільового і неефективного використання бюджетних коштів; недопущення нецільового використання фінансових ресурсів, отриманих за пільгами з оподаткування; дотримання порядку та процедур державних і комунальних закупівель; недопущення нецільового і неефективного використання майна державної та комунальної власності; недопущення нецільового використання кредитів і позик, отриманих під гарантії уряду [6, с.7].

Враховуючи принципи бюджетної системи, задекларовані в статті 7 Бюджетного кодексу України, окремими завданнями контролю діяльності установ державного сектору на макрорівні доцільно вважати: 1) забезпечення законності використання бюджетних коштів; 2) забезпечення прозорості використання бюджетних коштів; 3) забезпечення цільового використання бюджетних коштів; 4) забезпечення ефективності використання бюджетних коштів [2].

Контроль в установ державного сектору повинен передбачати в першу чергу порядок перевірки: виконання постанов, розпоряджень і вказівок державних органів і вищих організацій; дотримання встановлених нормативів витрат; дотримання строкових платежів; правильності і своєчасності приймання і відпуску товарно-матеріальних цінностей; правильності витрачання фонду оплати праці, дотримання встановлених штатів, посадових окладів, кошторисів витрат; збереження майна, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів у місцях їх зберігання та використання; правильності здійснюваних під час обліку розрахунків [18, с.377].

Функціями контролю в установах державного сектору є:

- **інформаційна** – інформація, яка отримується в результаті контролю, є основою для прийняття відповідних управлінських рішень, що мають забезпечувати нормальне функціонування контролюючого суб'єкта;

- **профілактична** – контроль повинен не тільки виявляти недоліки, зловживання та розкрадання, а й забезпечувати повторного недопущення їх та усунення в подальшому. Посилення цієї функції є необхідністю вдосконалення управління економікою, забезпечити рівномірний розвиток всіх галузей та досягнення всіх цілей, що стоять перед контролюючим суб'єктом

- **мобілізуюча** – установа повинна мобілізувати всі ресурси, для того щоб досягнути поставленої мети та ефективного ведення діяльності

- **виховна** – контроль, який залучає людей до управління, підштовхує працівників установи до неухильного виконання своїх обов'язків, також сприяє дотриманню дисципліни, виховує турботливе ставлення до власності організації і свідомого ставлення до праці

- **правоохорона** – розкривається через доцільність контролю з позиції законності реалізації відповідних операцій (господарських або фінансових) [5, с.195].

Л.В. Дікань вважає, що принципи контролю в установах державного сектору – це основні керівні правила поконання контрольних процедур у установах державного сектору, дотримання яких є обов'язковим для уповноважених на виконання даних процедур посадових осіб [8, с.23]. Принципами контролю в бюджетних установах є: незалежності; об'єктивності та неупередженості; повноти; єдності; обґрунтованості; публічності; відповідальності [7].

Контроль в установах державного сектору поділяється на **документальний контроль** (перевірка документів за формальними ознаками; перевірка документів за змістом; арифметична перевірка документів; нормативна перевірка документів; зустрічна перевірка

документів; економічна оцінка господарських операцій) та **фактичний контроль** (лабораторні аналізи якості сировини, матеріалів і готової продукції; інвентаризація коштів, сировини, матеріалів, тощо; обстеження території, виробничих і службових приміщень; контрольні обміри виконаних робіт; хронометраж робочого часу) [14, с.12].

Під час здійснення контролю установ державного сектору джерелами інформації є: первинні документи, облікові реєстри, фінансова звітність та акти попередніх ревізій і перевірок бюджетних установ [7; 19].

Формами проведення контролю в державному секторі економіки є: ревізія; перевірка; тематична перевірка; камеральна перевірка; фінансова експертиза; службове розслідування; аудит; обстеження [16, с.22-26].

Вчені С. Булгакова та І. Микитюк зазначають, що організація контролю виконання кошторису бюджетної установи – це сукупність заходів, спрямованих на перевірку доцільності кожної статті кошторису, дотримання встановлених меж асигнувань і з'ясування причин їх відхилення (при наявності), з метою підтвердження ефективності використання бюджетних коштів [1, с.6].

Контроль, пов'язаний з виконанням бюджету та дотриманням бюджетного законодавства, здійснюють такі суб'єкти, як органи Державної фінансової інспекції (ДФІ), органи Державної казначейської служби (ДКС) та органи Державної фіскальної служби (ДФС). Причому перші дві інституції контролюють переважно видаткову, а третя – дохідну частину бюджету [13, с. 24]. Різновидами державного фінансового контролю є аудит, інспектування та перевірка державних закупівель [11].

Організація внутрішнього контролю – це сукупність заходів, що здійснюються уповноваженим суб'єктом внутрішнього контролю з метою виконання поставлених завдань та досягнення визначеної керівництвом мети. Отже, в основі організації внутрішнього контролю лежать суб'єкти, об'єкти, види, форми, методи, принципи, техніка, технологія внутрішнього контролю тощо [9, с.297].

Організація та здійснення внутрішнього контролю в суб'єкті державного сектору (СДС) відбувається шляхом:

- видання/затвердження керівниками установ ряду внутрішніх документів, спрямованих на належне функціонування внутрішнього середовища, забезпечення здійснення управління ризиками, вжиття заходів контролю, налагодження комунікації та обміну інформацією в установі та здійснення моніторингу тощо;

- виконання функцій та завдань керівниками структурних підрозділів та працівниками установи, визначених актами законодавства та внутрішніми документами, інформування керівництва про ризики, що виникають в ході виконання покладених на них завдань, вжиття відповідних заходів контролю та моніторингу, обміну інформацією тощо;

- оцінки функціонування системи внутрішнього контролю підрозділом внутрішнього аудиту з наданням керівнику установи об'єктивних і незалежних рекомендацій щодо її удосконалення [3, с.942].

Згідно статті 26 Бюджетного кодексу України [2] розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організовують внутрішній контроль та забезпечують його здійснення у своїх закладах та підвідомчих бюджетних установах. При цьому вони також забезпечують:

- 1) оцінку управління бюджетними коштами (включаючи проведення державного фінансового аудиту);

- 2) правильність ведення бухгалтерського обліку та достовірність фінансової і бюджетної звітності;

- 3) досягнення економії бюджетних коштів, їх цільового використання, ефективності і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів шляхом прийняття обґрунтованих управлінських рішень;

- 4) проведення аналізу та оцінки стану фінансової і господарської діяльності розпорядників бюджетних коштів;

- 5) запобігання порушенням бюджетного законодавства та забезпечення інтересів держави у процесі управління об'єктами державної власності;

б) обґрунтованість планування надходжень і витрат бюджету [2].

До основних функцій керівника належать планування та організація діяльності, формування адекватної структури внутрішнього контролю, нагляд за його здійсненням та управління ризиками для досягнення впевненості в тому, що мета й цілі органу будуть досягнуті, а рішення виконуватимуться [15].

Для побудови ефективної системи внутрішнього контролю керівник установи має забезпечити дотримання загальних організаційно-правових засад внутрішнього контролю, затверджених нормативно-законодавчими актами, і організацію надійної та дієвої системи внутрішнього контролю. Кожен працівник повинен розуміти важливість та підтримувати функціонування внутрішнього контролю, знати свої обов'язки та повноваження у його здійсненні.

В управлінні суб'єкта державного сектору система внутрішнього контролю є тим інструментом, який використовує керівництво для забезпечення цілковитої впевненості у тому, що діяльність установи є законною, чесною, відкритою та прозорою, а ресурси використовуються економічно, ефективно і результативно, а інформація є об'єктивною, достовірною і неупередженою.

Наявність внутрішнього контролю не лише підвищує ефективність управління організацією, а й забезпечує виконання покладених на неї функцій з питань цивільного захисту.

Отже, очікувані результати від впровадження внутрішнього контролю:

- відповідність діяльності організації прийнятому курсу дій, тобто цільовим орієнтирам, які закріплені в положенні про бюджетну установу;
- фінансово-економічна та правова стійкість установи;
- збереження ресурсів і потенціалу установи;
- належний рівень повноти та точності первинних документів та якості первинної інформації, необхідної для успішного управління установою та прийняття ефективних управлінських рішень;

- безпомилковість реєстрації і обробки фінансово-господарських операцій установи;

- раціональне і економічне використання всіх видів ресурсів;

- дотримання працівниками установи встановлених адміністративних вимог, правил і процедур – положень про підрозділи, посадових інструкцій, правил поведінки, планів документації та документообігу, планів організації праці, положення про облікову політику, інших наказів та розпоряджень;

- дотримання вимог законів і підзаконних актів.

Внутрішній контроль в управлінні суб'єкта державного сектору ґрунтується на таких принципах, а саме: безперервність; об'єктивність; делегування повноважень; відповідальність; превентивність; відкритості.

В управлінні суб'єкта державного сектору об'єктами внутрішнього контролю є: процеси (організаційна, адміністративна та фінансова діяльність); ресурси (активи і джерела їх формування, зобов'язання); результати діяльності.

Суб'єктами внутрішнього контролю – структурні підрозділи, окремі посадові особи управління суб'єкта державного сектору (начальник управління; заступник начальника управління (начальник відділу обслуговування розпорядників коштів та інших клієнтів) та головний бухгалтер (начальник відділу звітності та бухгалтерського обліку)).

Предметом внутрішнього контролю в управлінні суб'єкта державного сектору є інформація про управлінський процес, адміністративну, фінансову діяльність бюджетної установи, явища і факти, що є наслідком прийняття управлінських рішень чи наданих послуг громадянам.

Внутрішнім контролем охоплюються питання планування діяльності установи, управління бюджетними коштами, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової і бюджетної звітності, забезпечення захисту активів від втрат, цільового і ефективного використання бюджетних коштів та інші питання, що не обмежуються лише фінансовими аспектами діяльності установи.

Процедурами внутрішнього контролю в управлінні суб'єкта державного сектору, до яких належать заходи і засоби його здійснення є: перевірка та контроль за документами (достовірністю проведених операцій), порівняння внутрішніх даних із зовнішніми джерелами інформації, оцінка результатів діяльності.

Функціонування системи внутрішнього контролю бюджетної установи підтверджується проведенням арифметичного та бухгалтерського контролю, а саме перевіряється повнота та точність обліку господарських операцій бюджетної установи.

Отже, до однієї з важливих управлінських функцій в бюджетних установах належить функція контролю. Сутність контролю в бюджетній сфері полягає у здійсненні цілеспрямованого впливу на об'єкти управління, який передбачає систематичний нагляд, спостереження за їх діяльністю для виявлення відхилень від встановлених норм, правил, вимог чи завдань у процесі їх виконання. Таким чином контроль у бюджетній сфері є основним незалежним джерелом інформації для виявлення причин порушень, що виникають у процесі управління державними фінансами та державною власністю, а також дійовим засобом впливу для прийняття рішень щодо запобігання тих чи інших порушень. Також внутрішній контроль – це функція управління, що допомагає керівництву в управлінні й виконанні завдань на постійній основі. Внутрішній контроль в управлінні суб'єкта державного сектору виступає інструментом управління діяльністю установи, комплекс дій, правил та заходів, запроваджених керівництвом суб'єкта господарювання державного сектору економіки, що постійно застосовуються в ході діяльності установи для забезпечення впевненості у досягненні нею таких загальних цілей: економності, ефективності використання ресурсів і результативності діяльності; відповідності чинним законам, іншим нормативно-правовим та регулюючим актам, бюджетній політиці та регламентним процедурам; незалежності та надійності інформації рахунків та даних; захисту активів від утрат, зокрема тих, які виникли через

зловживання, неврегульованість чи корупцію.

Література

1. Булгакова С., Микитюк І. Фактори впливу на обсяг і структуру бюджетних видатків. *Казна України*. 2012. №3 (18). С. 6.
2. Бюджетний кодекс України; Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50-51. Ст. 572
3. Вареник В. М., Кочкова А. В. Побудова системи внутрішнього контролю та її впровадження в діяльність бюджетних установ. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 941-945.
4. Гуцаленко Л. В., Дерій В. А., Коцупатрій М. М. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 424 с.
5. Даценко Г. В. Особливості організації фінансового контролю у забезпеченні ефективного функціонування суб'єктів господарювання. *Економіка і суспільство*. 2019. Вип. 20. С. 189-198.
6. Дікань Л. В., Свириденко О. Д. Контроль у бюджетних установах : конспект лекцій. Харків : Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
7. Дікань Л. В., Щербаков О. І., Ольховський Ю. А. Контроль у бюджетних установах: метод. посібн. для самост. вивчення дисципліни. Харків : ІНЖЕК, 2009. 202 с.
8. Дікань Л. В. Контроль у бюджетних установах: підручник. Харків : ВД «ІНЖЕК». 2010. 408 с.
9. Дікань Л. В., Дейнеко Є. В. Організація внутрішнього контролю в бюджетній установі: прикладний аспект питання. *Бізнес-Інформ*. 2013. №10. С. 296-301.
10. Дорошенко О. О. Контроль господарської діяльності бюджетних установ в умовах модернізації державних фінансів України: монографія. Рівне: НУВГП, 2012. 294 с.
11. Клець Л. Є. Державний фінансовий контроль бюджетних установ в Україні. *Економіка пром-сті*. 2008. №3. С. 28-37.
12. Кривцова Т. О., Владімірова Н. П. Сутність державного

фінансового контролю в контексті забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. *Ефективна економіка*. 2015. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3837> (дата звернення 05.06.2023)

13. Лучко М. Р., Зорій Н. М., Хорунжак Н. М. Контроль у державному секторі економіки. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 287 с.

14. Позняковська Н. М., Головачова Ю. В. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2010. 175 с.

15. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки; Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 р. № 142-2017-р. Дата оновлення: 08.02.2017. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80#Text> (дата звернення 05.06.2023)

16. Романченко Ю. О., Дорогань-Писаренко Л. О., Аранчій Я. С. Фінансовий контроль в бюджетних та фінансових установах : навчальний посібник. Полтава : ФОП Крюков, 2014. 345 с.

17. Симоненко В. К., Барановський О. І., Петренко П. С. Основи єдиної системи державного фінансового контролю в Україні (макроекономічний аспект). Київ : Знання України, 2006. 280 с.

18. Титикало В. С. Роль бухгалтерського обліку та звітності в управлінні бюджетною установою. *Фінанси, облік і аудит*. 2011. Вип. 18. С.369-380.

19. Шелест О. Л., Заводська О. О. Посилення ролі фінансового контролю в процесі складання кошторису бюджетної установи. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7406> (дата звернення 05.06.2023)

References

1. Bulgakova, S. and Mykytyuk, (2012), “Factors influencing the volume and structure of budget expenditures”, *Kazna Ukrainy*, Vol. №3 (18), p. 6.

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), “Budget code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (Accessed 5 June

2023).

3. Varenyk, V. and Kochkova, A. (2017), "Implementation and construction of the internal control system in the activities of budgetary institution", *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, Vol. 20, pp. 941-945.

4. Gutsalenko, L.V., Derii, V.A. and Kotsupatrii, M.M. (2011), *Derzhavnyj finansovyj kontrol' : navch. posib.* [State financial control], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.

5. Datsenko, H. (2019), "Features of the financial control organization in providing effective functioning of managing subjects", *Ekonomika i suspil'stvo*. Vol. 20, pp. 189-198.

6. Dikan, L.V. and Svyridenko, O.D. (2008), *Kontrol' u biudzhethnykh ustanovakh : konspekt leksij* [Control in budgetary institutions: lecture notes], KHNEU, Kharkiv, Ukraine.

7. Dikan, L.V., Shcherbakov, O.I. and Olkhovskyi, Yu.A. (2009), *Kontrol' u biudzhethnykh ustanovakh: metod. posibn. dlia samost. vyvchennia dystsypliny* [Control in budgetary institutions: method. Manual for self study of the discipline], INZHEK, Kharkiv, Ukraine

8. Dikan, L.V. (2010), *Kontrol' u biudzhethnykh ustanovakh: pidruchnyk* [Control in budgetary institutions], INZHEK, Kharkiv, Ukraine.

9. Dikan L. and Deyneko Y. (2013), "Organisation of internal control in a budget institution: applied aspect", *Biznes-Inform*, Vol.10, pp. 296-301.

10. Doroshenko, O.O. (2012), *Kontrol' hospodars'koi diial'nosti biudzhethnykh ustanov v umovakh modernizatsii derzhavnykh finansiv Ukrainy: monohrafiia* [Control of economic activity of budgetary institutions in the conditions of modernization of state finances of Ukraine], NUVGP, Rivne, Ukraine,

11. Klets, L. (2008), "State financial control of budget institutions in Ukraine", *Ekonomika prom-sti*, Vol. 3, pp. 28-37.

12. Krivcova, T. and Vladimirova, N. (2015), "The essence of the state financial control in the context of the financial security of entities", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 2, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3837> (Accessed 5 June 2023)

13. Luchko, M.R., Zorii, N.M. and Horunzhak, N.M. (2015), *Kontrol' u derzhavnomu sektori ekonomiky* [Control in the state sector of the economy], TNEU, Ternopil, Ukraine.
14. Poznyakovska, N.M. and Holovacheva, Yu.V. (2010), *Derzhavnyj finansovyj kontrol': navch. posib.* [State financial control], NUVGP, Rivne, Ukraine.
15. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), “On the approval of the Strategy for reforming the state finance management system for 2017-2020”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80#Text> (Accessed 5 June 2023)
16. Romanchenko, Yu.O., Dorohan-Pysarenko, L.O. and Aranchyi, Ya.S. (2014), *Finansovyj kontrol' v biudzhethnykh ta finansovykh ustanovakh : navchal'nyj posibnyk* [Financial control in budgetary and financial institutions], FOP KRYUKOV, Poltava, Ukraine.
17. Simonenko, V.K., Baranovskyi, O.I. and Petrenko, P.S. (2006), *Osnovy iedynoi systemy derzhavnoho finansovoho kontroliu v Ukraini (makroekonomichnyj aspekt)* [Basics of a unified system of state financial control in Ukraine (macroeconomic aspect)], Znannia Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
18. Tytykalo, V. (2011), “The role of accounting and reporting in the management of a budget institution”, *Finansy, oblik i audyt*, Vol. 18, pp. 369-380.
19. Shelest, O. and Zavadzka, O. (2019), “Strengthening the role of financial control in the process of compiling and executing estimates of budgetary institutions”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7406> (Accessed 5 June 2023).

Стаття надійшла до редакції 06.06.2023 р.